

Nachtvinders op de verbrande
heide van NP de Meinweg
tussenrapportage

Ernest van Asseldonk & Marc Poeth

2021-2023

Dit verslag geeft de resultaten weer van drie onderzoeksjaren naar het voorkomen van (heide) gebonden nachtvinders op een deel van de in april 2020 verbrande heideterreinen in Nationaal Park de Meinweg.

Stichting Koekeloere
Hofstraat 7, 6019 CB Wessem
www.stichtingkoekeloere.nl
info@stichtingkoekeloere.nl

**Nachtlinders op de verbrande heide van Nationaal Park de Meinweg 2021-2023,
een tussenrapportage.**

Ernest van Asseldonk & Marc Poeth

Verslag nr 2023/01

Opdrachtnummer SBB : UBW50189723 d.d. 15.09.2020

Uitvoering: Stichting Koekeloere, Hofstraat 7, 6019 CB Wessem

Fotomateriaal: Ernest van Asseldonk

Inhoud

Inleiding.....	3
De resultaten	3
Heidegebonden macro nachtvlindersoorten.....	3
Vegetatiekartering	5
Bijlage: macro-nachtvlinders	6
Bijlage: micro-nachtvlinders	10

Inleiding

In het voorjaar van 2020 is een groot deel van de heide in Nationaal Park de Meinweg door brand verwoest. Terreinen met veelal overjarige Struikhei *Calluna vulgaris* en Pijpenstrootje *Molinia caerulea* zijn in de vlammen opgegaan. Wat rest is een kale zwartgeblakerde vlakte met her en der vegetatiestructuren die de brand, deels, hebben overleefd. Met de brand is ook de gehele (nacht)vlinderpopulatie op de verbrande heideterreinen verdwenen. In 2021 is een vijfjarig project opgestart met als doel het herstel van de nachtvlinder/insectenfauna op verbrande heideterreinen in kaart te brengen. Het soortenspectrum en de daarbij behorende aantallen kunnen een indicatie zijn voor een beginnend of volledig herstel van de heide. Dit verslag geeft de resultaten weer van drie jaar veldonderzoek. Uitvoering en methode wordt beschreven in Asseldonk & Poeth, 2021.

De resultaten

In de periode 2021-2023 zijn in totaal 346 soorten nachtvlinders aangetroffen (tabel 1), het totaal aantal gevangen exemplaren is 5408 stuks. Vanglocatie 1 en 6, de referentievallen op locaties waar géén brand is geweest, herbergen de meeste soorten. Ook zien we een toename van het aantal soorten per vanglocatie per jaar, hetgeen mogelijk duidt op een langzaam herstel van de vegetatie.

In de bijlage wordt per familie de soorten en aantallen weergegeven.

val	1	2	3	4	5	6	totaal
2021	106	52	63	64	73	86	195
2022	122	76	74	78	58	87	207
2023	143	100	99	92	85	97	240
2021-2023	224	151	150	156	147	170	346

Tabel 1. Het aantal soorten nachtvlinders per vanglocatie per jaar gedurende de periode 2021-2023

Heidegebonden macro nachtvlindersoorten

Er is een voorlopige lijst opgesteld met 32 macro-nachtvlindersoorten, waarvan bekend is dat deze kenmerkend zijn voor gebieden met Struikhei, Pijpenstrootje en Brem [Asseldonk & Poeth, 2021]. De soorten op deze lijst worden gebruikt om het herstel van de heidegebonden nachtvlinderfauna in kaart te brengen. Van de 32 kenmerkende soorten zijn er in 2021-2023, 27 aangetroffen (tabel 2). Ook hier zien we dat vanglocatie nr 1, de referentie val op een heide/bremlocatie, de meeste en hoogste aantallen vlinders herbergt.

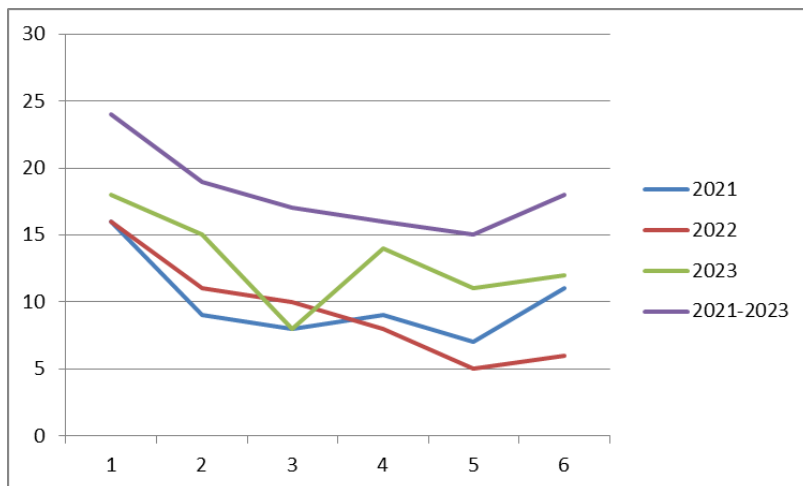
	1	2	3	4	5	6	Eindtotaal
macro	400	123	94	120	69	79	885
bonte worteluil	144	25	36	40	18	9	272
geblokte zomervlinder	4	2				4	10
gemarmerd heide-uiltje						1	1
gestreepte bremspanner	1		1			1	3
gevlekte pijluil				1	1		2
graanworteluil	69	19	9	15	7	4	123
granietuil	17	10	9	12	3	11	62
grijsgroene zomervlinder	19		3	4	1	3	30
grijze heispanner	14	11	8	4	3	12	52
grijze herfstuil	14	1			3	2	20
groene weide-uil	10	6	1	8	2		27
hageheld	2		2	1			5
kastanjebruine uil	5				2	2	9
kleine beer	19	10	5	13	12	10	69
late heide-uil	2	1		1			4
rietvink	6	3		2	2	5	18
ringelrups	18	5	7	5	3	6	44
roodbont heide-uiltje	7	11	2	5	5	1	31
veelvraat	5	1	4	6	3	1	20
vierkantvlekuil	9	5			3		17
zeggeboorder	16	4	3	2	2	5	32
zwarte witvleugeluil	4	3	1				8
zwartkamdwergspanner	3	1	1				5
nachtpauwoog	1	1	1	1			4
gewone heispanner	1						1
kleine hageheld		4	1			1	6
herfstbremspanner	10						10
Eindtotaal	400	123	94	120	69	79	885

Tabel 2: Kenmerkende macro-nachtvlindersoorten van heideterreinen in Nationaal Park de Meinweg in de periode 2021-2023.

Het aantal kenmerkende soorten per vanglocatie neemt over de periode 2021-2023 toe, maar is niet voor alle vanglocaties identiek (tabel 3, figuur 1). Bij deze uitwerking is nog geen rekening gehouden met een misvangst vanwege bijvoorbeeld vervroegde uitval van een lamp of andere defecten.

Kensoorten heide (macrovlinders)		1	2	3	4	5	6 totaal
Val							
2021	16	9	8	9	7	11	22
2022	16	11	10	8	5	6	19
2023	18	15	8	14	11	12	23
2021-2023	24	19	17	16	15	18	27

Tabel 3: Het aantal kenmerkende macro-nachtvlindersoorten van heideterreinen in Nationaal Park de Meinweg in de periode 2021-2023 per val per jaar.



Figuur 1: Het aantal kenmerkende macro-nachtvlindersoorten van heideterreinen in Nationaal Park de Meinweg in de periode 2021-2023 per val per jaar.

Vegetatiekartering

In 2021, 2022 en 2023 zijn in juli vegetatiekarteringen uitgevoerd om het herstelproces van planten van het beheertype N7.01 Droge Heide en haar nachtvlinders te volgen. De resultaten hiervan worden besproken in de eindrapportage van dit project. De vegetatiekartering laat wel zien dat er een herstel zichtbaar is van in ieder geval Struikheide.

Bijlage: macro-nachtvinders

	2021	2022	2023
Cossidae - houtboorders	1		3
gestippelde houtvlinder			1
wilgenhoutrups	1		2
Drepanidae - eenstaartjes	17	38	43
berkeneenstaart		2	1
beukeneenstaart		3	
bleke eenstaart	2	1	4
gele eenstaart	14	3	17
groenige orvlinder	1	28	19
or- <i>vlinder</i>			1
peppel-orvlinder			1
vuursteenvlinder		1	
Erebidae - Spinneruilen	161	56	155
bruine sikkelui	16	16	7
donsvlinder		2	2
geel beertje		2	
gele snuituil	6	3	46
gele tijger		1	
glad beertje			2
grote beer	3		1
kleine beer	51	4	14
mendicabeer	1	2	4
meriansborstel	16	14	20
muisbeertje	2	1	3
naaldboombeertje	1	1	4
nonvlinder	2		2
plakker	7		11
prachtpurperuiltje			4
rondvleugelbeertje	1		
rozenblaadje	4	2	
spaanse vlag			7
streepkokerbeertje	47	5	19
stro-uiltje	1	1	
vaal kokerbeertje			3
vierstipbeertje			1
wit weeskind	1		1
witte tijger	2	1	
witvlakvlinder			3
zwart beertje		1	1
Geometridae - spanners	168	207	196
appeltak	31	6	8
bruine grijsbandspanner	2	2	1
dennenspanner	28		
donker klaverblaadje	1		2
Dunvlerkspanner	5	34	
egale stipspanner	4	3	30
geblokte stipspanner		1	1
geblokte zomervlinder	2	6	2
geelbruine bandspanner		1	2
geelschouderspanner			2
geplumde spanner	2	7	
gerande spanner	1		4

	2021	2022	2023	
gerimpelde spanner	7	2	7	
gestippelde oogspanner	8	2	9	
gestreepte bremspanner	2	1		
gestreepte goudspanner		1	3	
gewone bandspanner	1	1		
gewone dwergspanner			1	
gewone heispanner			1	
gewone spikkelspanner		5		
grijsgroene zomervlinder	3	9	18	
grijze dwergspanner	1			
grijze heispanner	8	18	26	
grijze stipspanner	3		2	
grote spikkelspanner		1	4	
grote voorjaarsspanner	2	2		
grote wintervlinder	1	3		
guldenroededwergspanner	1	2		
hagedoornvlinder	1			
halvemaanvlinder		1		
herfstbremspanner		5	5	
herfstspanner		7		
klaverblaadje	1	1		
klaverspanner	1			
kleine groenbandspanner	1			
kleine wintervlinder	4			
kleine zomervlinder			1	
lieveling	1	2	1	
naaldboomspanner	2	2	6	
najaarsboomspanner	3			
najaarsspanner			1	
oranje dwergspanner		1		
papegaaitje		1	1	
peper-en-zoutvlinder	1	2	3	
purperen stipspanner			2	
ringspikkelspanner	1			
rode dennenspanner	6	3	9	
satijnstipspanner	7	1	10	
schaduwstipspanner	1			
sint-janskruidblokspanner			1	
smalvleugeldwergspanner	10	5	7	
taxusspikkelspanner	1	2	7	
varens spanner	5	4	5	
variabele spikkelspanner			1	
vingerhoedskruiddwergspanner			1	
voorjaarsboomspanner	1	34		
voorjaarsdwergspanner		16	5	
vroege spanner	1	6		
witte grijsbandspanner	3	2	2	
witte sparspanner			1	
witvlekspikkelspanner	1			
zomervlinder	1		1	
zwartkamdwergspanner		4	1	
zwartvlekdwergspanner	2	1	2	
Hepialidae - wortelboorders		5		
oranje wortelboorder		5		
Lasiocampidae - spinners		24	28	54
dennenspanner	5	2	4	
espenblad		2		
hageheld	5			
kleine hageheld		1	5	
rietvink	4	3	11	

	2021	2022	2023
ringelrups	1	12	31
veelvraat	9	8	3
Lasiodactylidae - spinners	6	5	5
zwarte herfstspinner	6	5	5
Limacodidae - slakrupsen	2	3	20
slakrups	2	3	20
Noctuidae - uilen	429	638	1197
agaatvlinder			3
bleke grasuil	4	15	88
boksbaardvlinder	1		
bonte worteluil	154	108	10
bosbesuil	1	24	9
brede w-uil	2		
breedbandhuismoeder	6	8	32
bruine herfstuil		3	
dennenuil		10	3
donkere grasuil			8
donkere marmeruil		2	9
donkere winteruil		1	
donkergroene korstmosuil	3	1	1
dubbelstipvoorjaarsuil		1	
egale stofuil			2
eikenuiltje	1	4	1
eikenvoorjaarsuil	3	105	5
gageluil		1	
gamma-uil	1	1	4
geelbruine herfstuil		3	
geelbruine houtuil			1
geelvleugeluil			4
gekraagde grasuil	1	1	
gele uil		2	1
Gelijnde grasuil	5		25
gemarmerd heide-uiltje	1		
gevlekte pijluil	2		
gevlekte winteruil	4	11	3
gewone grasuil	2	6	5
gewone stofuil	2	6	6
gewone velduil	1		2
gewone worteluil	1	1	1
graanworteluil	47	16	60
granietuil	38	7	17
graswortelvlinder		2	7
grijze grasuil		6	2
grijze herfstuil	5		15
groene weide-uil	4	10	13
groente-uil	1	1	2
grote worteluil		2	
haarbos	1	1	2
hazelaaruil	5	6	1
hoogveenaarduil		1	
huismoeder	54	12	605
hyena	1	1	17
kamperfoelie-uil		2	
karmozijnrood weeskind			2
kastanjebruine uil	3		6
kleine huismoeder		1	8
kleine voorjaarsuil	24	41	5
kooluil	2	1	1
koperuil			1
kromzitter		2	

	2021	2022	2023
late heide-uil	1		3
lichtgrijze uil		7	2
lisdoddeboorder		1	
maansikkeluil		5	
marmersuil		1	2
meldevlinder		1	
moeras-w-uil			1
nunvlinder		3	2
open-breedbandhuismoeder	2	7	9
oranjegeel halmuiltje	1		
piramidevlinder	3	1	14
puta-uil			2
randvlekuil	1	8	3
rode vlekkenuil		1	
roodachtige herfstuil		1	
roodbont heide-uiltje	4	1	26
roodkopwinteruil	2	58	11
schaapje		2	1
schedeldrager			1
schijn-nonvlinder			1
schilddrager	2		1
spitsvleugelgrasuil	1		
spurrie-uil			2
stompvleugelgrasuil	2	2	8
tweestreepgrasuil		1	
tweestreepvoorjaarsuil	2	3	1
variabele voorjaarsuil	1	3	2
vierkantvlekuil	1		16
vogelwiekje	1	4	2
volgeling	1		10
wachtervlinder		2	
witstipgrasuil	4		8
zandhalmuiltje			1
zeggeboorder	2	21	9
zuidelijke grasuil	1	2	17
zuringuil	1	2	
zwart weeskind			1
zwarte c-uil	13	67	52
zwarte witvleugeluil	1	5	2
zwartpuntvolgeling	1		
zwartstipvlinder	1	3	
☐ Nolidae - visstaartjes	7	6	8
kleine groenuil			2
licht visstaartje	2	4	2
variabele eikenuil		1	
vroeg visstaartje			1
zilveren groenuil	5	1	3
☐ Notodontidae - tandvlinders	58	81	76
berkenbrandvlerkvlinder	6	8	13
berkenhermelijnvlinder	3		12
donkere wapendrager		1	
draak	1		
dromedaris	1	1	2
eekhoorn		3	
eikentandvlinder	5	30	11
esdoorntandvlinder			2
gestreepte tandvlinder		1	
kleine hermelijnvlinder	2		
kroonvogeltje	2	4	2
maantandvlinder		25	28

	2021	2022	2023
snuitvlinder		1	
wapendrager	37	3	4
witlijntandvlinder		4	1
zuidelijke tandvlinder	1		1
Notodontidae - tandvlinders	28		97
bruine wapendrager			2
eikenprocessierups	28		95
Saturniidae - nachtpauwogen		1	3
nachtpauwoog		1	3
Shingidae - pijlstaarten	8	3	13
dennenpijlstaart	6	1	10
groot avondrood		1	
pauwoogpijlstaart	1		
populierenpijlstaart	1	1	3

Bijlage: micro-nachtvlinders

	2021	2022	2023
Blastobasidae			1
grauwe spaandermot			1
Chimabachidae	5	6	2
herfstkortvleugelmot	4	1	2
voorjaarskortvleugelmot	1	5	
Crambidae	102	205	200
aangebrande valkmot			1
baardsnuitmot	3	3	
blauwooggrasmot	1	1	2
bleke grasmot		2	2
buxusmot		1	3
drietandvlakjesmot	1		
duikermot		43	
egale vlakjesmot	2	1	5
egelskopmot		2	1
geelzoommot			3
gelijnde vlakjesmot			1
gepijld grasmot	1	1	2
gewone grasmot	3	1	61
krabbenscheermot	2	2	
lichte coronamot			1
lisdoddesnuitmot			1
luipaardlichtmot		2	
moerasgrasmot	15	92	32
nazomergranietmot			1
oranje kruidenmot		1	1
oranjebruine grasmot	5	5	5
purpermot		2	1
salielichtmot	1		
streepjesgrasmot			1
variabele granietmot	49	11	47
variabele grasmot	2	6	4
vroege granietmot	1		
waterleliemot	10		4
weegbreemot		7	11

	2021	2022	2023
zwartbruine vlakjesmot		2	
zwartvlekgranietmot			1
Eriocraniidae		4	
eikenpurpermot		4	
Gelechiidae	326	57	31
bremscheutboorder			1
bruine zoompalpmot			1
dennenlotmot			2
fraaie korrelpalpmot	295	32	7
heidepalpmot			1
heidepistoolmot	3		2
maanpalpmot	5		3
olijfkleurige boegsprietmot			1
pronkpalpmot	3		
spikkelpalpmot	1		1
streepbandmot	11		
zuringpalpmot	8	25	12
Glyphipterigidae	1		
grote parelmot	1		
Gracillariidae	2	3	1
eikensteltmot	2	1	1
gewone eikenvouwmot		2	
Oecophoridae	3	8	4
appelmolmboorder	1		
bruine molmboorder			1
esperiamot			1
gmsmot		8	
italiaanse kaneelsikkelmot	1		
kleine mosboorder	1		1
zwamboorder			1
Peleopodidae	15	7	9
vuurmot	15	7	9
Plutellidae	1	2	7
koolmotje	1	2	7
Psychidae		1	
buike zakdrager		1	
Pterophoridae			1
streepzaadvedermot			1
Pyralidae	137	43	156
berkenlichtmot			1
boslichtmot			2
eikenlichtmot	9		30
eikentopspinselmot			1
geelpalpmot		2	1
grijze heidelichtmot	50	16	
heidelichtmot	1		8
helmgrasmot	1		2
hoekige mutsjeslichtmot			1
oranje eikenlichtmot		1	20
pinokkiomot	19	13	37
rode eikenlichtmot	29	7	9
strooiselmot	28	4	44
Tortricidae	40	30	135
bonte fruitbladroller	2	7	9
distelbladroller			1
dwaarsstreephaakbladroller			1
fruitdwergbladroller			1
fruitmot		1	
geisha			1

	2021	2022	2023
gevlamde bladroller		1	40
gewone biesbladroller	2	5	1
gewone spiegelmot	9		15
gewone witvlakbladroller	1		
grijze dennenlotboorder	1		
groene eikenbladroller	8	4	24
grootkopbladroller	1		8
grote appelbladroller			4
heidehaakbladroller	1		
kersenbladroller	1		
kleine stipbladroller	1		
klimopbladroller		1	
koraalbladroller	1		
loofboombladroller			1
oranje eikenbladroller	4		4
oranje haakbladroller			2
reuzenbladroller	2		
rode knopbladroller			14
schemerbladroller		2	1
sint-jacobsbladroller	2	2	
struikbladroller			1
variabele oogbladroller	1		
voorjaarsbladroller	1	2	
vruchtbladroller		1	
witte oogbladroller	2		
zalmkleurig knoopvlekje			1
zonneproetbladroller		3	6
zwartwitte marmerbladroller		1	
Yponomeutidae		4	8
vogelkersstippelmot		2	6
wilgenstippelmot		2	2
Ypsolophidae		1	
witvlekspitskopmot		1	

Geraadpleegde verslagen:

Asseldonk, E. van & M. Poeth (2021). Nachtlinders op de verbrande heide van Nationaal Park de Meinweg 2021. Eigen uitgave Stichting Koekeloere, Wesseme